

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter formulas Declaratoriarum Censurarum, ponuntur aliæ
formulæ, tum Citationum, ac Monitionum pro validitate processuum
requisitarum, tum Decretorum, aliorumve actuum ad opportunitatem, &
ornatum materiæ incidentium; acceditque in calce Appendix miscellanea,
plura, ad Gubernium ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1709

§. I. De Excommunicatione in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62433)

- Interdicta Civitate, interdicuntur suburbia ibi.*
Interdicta Ecclesia, interdicuntur Cæmeterium, non è converso ibi.
 129 *Judex suo arbitrio limitare potest effectus Interdicti.*
 136 *Interdictum quomodo tollatur, & absolvatur, ostenditur, & num. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144.*
 145 *Quid sit cessatio à divinis ostenditur.*
 146 *Cessatio a divinis est duplex, & differt ab Interdicto locali.*
 147 *Qui sint effectus cessationis à divinis ostenditur, & n. 148.*
 149 *Ob quam causam cessatio à divinis imponatur, indicatur.*
 150 *Qui non habet jurisdictionem ferendi censuras, cessationem à Divinis indicare non potest.*
 151 *Forma ferendi cessationem à Divinis traditur.*
 152 *Quæ sit causa sufficiens ad imponendam cessationem à divinis ostenditur.*
 153 *Cessatio à divinis non imponitur sine admonitione.*
 154 *Qui habet privilegium audiendi Divina tempore Interdicti, eo non utitur tempore cessationis à divinis.*
 155 *Quid sit irregularitas ostenditur.*
 156 *Irregularitas non incurritur, nisi in jure sit expressum.*
 157 *Quotuplex sit irregularitas ostenditur & declaratur unaquæque singillatim & n. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177.*
 178 *Quot modis tollatur Irregularitas ostenditur, & num. 179. 180. 181. & 182.*
 183 *Qui sint effectus irregularitatis, ostenditur, & n. 184.*

Cum in prima, & secunda mei *Formularii* partibus formulas expeditionum ac Decretorum Sac. Congregationum tradere studuerim: & usus censurarum item in eodem foro frequentissimus sit, congruum, & cohærens mihi visum fuit, in hac tertia parte pro complemento totius operis, formulas censurarum publicandarum reponere: Et si rem difficilem explicandam me aggredi non ignorem; adhuc invocato prius Divino Trinitatis præsidio, optatum finem assequi posse non diffiteor. Antequam verò de his formulis agam, aliqua notabilia de ipsis censuris præmittam, quæ ad plenioram intelligentiam earundem formularum conducunt, & ad faciliorem directionem fori externi inservire, & pertinere noscuntur.

De Censura in genere.

Censura igitur Ecclesiastica in genere, est correctio, & pœna quædam spiritualis, ac medicinalis, privans usum aliquorum bonorum spiritualium per Ecclesiasticam potestatem inflicta delinquenti, donec à contumacia recedat. Dicitur pœna medicinalis; quia per censuram non cessat ipsa spiritualis potestas, seu habilitas ad spiritualia bona, sicut per irregularitatem, depositionem, vel degradationem, quæ privant habitu, seu potestate utendi iis bonis, ex quo suapte natura sunt perpetuæ, nec statim auferuntur etiam si delinquens sit emendatus: Censura verò impedit tantum usum bono-

rum, & ab ea facilius conceditur absolutio post emendationem. Dicitur *privans usu aliquorum bonorum spiritualium* quia hæc quædam sunt propria, & permanentia, quibus nemo invitus spoliari potest, ut gratia habitualis, virtutes infusæ, earumque bonæ operationes; quædam verò sunt communia, quibus homo in pœnam privari potest quò ad usum activum, & passivum, ut est ministratio, & receptio Sacramentorum, & participatio publicorum suffragiorum Ecclesiæ.

Tres tantum sunt Censuræ propriè dictæ scilicet, excommunicatio, suspensio, & interdictum *c. quærenti 20. de verb. signific. c. 1. c. statutum, & c. is cui de sent. excommunic. in 6.* Irregularitas autem,

A 2. non

non est propriè censura, seu pœna; sed inhabilitas quædam ad ministerium Altaris, seu impedimentum quoddam accipiendi, vel exercendi ordinem: sicuti depositio, & degradatio non sunt Censuræ, sed pœnæ quædam contra incorrigibiles à jure canonico latæ. Item cessatio à divinis, non est censura Ecclesiastica, & quia non est prohibitio Divinorum officiorum, sed desistentia, & omisio, Navar. in manual. Prælat. cap. 27. numer. 1. & seqq. & n. 188. Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 39. num. 3. & 4. & alii communiter. Et hinc fit, quod contumaces, & inobedientes, per censuras Ecclesiasticas compescantur; Judex delegatus, non potest vigore talis clausulæ contumaces deponere, vel degradare, sed solum illos suspendere, excommunicare, & interdicere, ut advertit Graff. decis. aur. part. 1. lib. 4. c. 1. n. 5.

De excommunicatione §. I.

5 Excommunicatio à Divo Thoma sic diffinitur -- *Est separatio hominis Christiani à communione Ecclesiæ quoad fructum, & suffragia generalia*: in hac enim diffinitione continetur, & communionis fidelium, & Sacramentorum interdictio: vel. *Excommunicatio est à qualibet licita communione fidelium separatio, in Summ. supplem. par. 3. q. 21. art. 1.* & hanc secundam diffinitionem dat etiam *glos. in cap. si quem 59. verb. non tamen minori, de sent. excom.*

6 Hæc censura dividitur in majorem, & minorem *d. cap. si quem de sent. excomm.* major à communione fidelium absolute, & simpliciter separat, sive privat omnibus bonis communibus, nimirum Sacramentis Ecclesiæ, tam quoad administrationem, quàm susceptionem, publicis suffragiis, & convictu, seu societate civili. Minor verò excommunicatio est, quæ tantum privat passiva perceptione Sacramentorum, citato *c. si quem*. Dicitur autem minor non propter parvitatem objecti, est enim ex se res gravis privati perceptione Sacramentorum; sed per comparisonem ad majorem, cujus est pars, & quia incurrit etiam potest pro-

pter peccatum veniale, D. Thom. in sum. supplem. par. 3. q. 23. art. 3.

7 Excommunicatio simpliciter lata, semper intelligitur de majori, *cap. penult. de sent. excomm.* & est pœna gravissima, qua nulla major est in Ecclesia teste Divo Augustino relato *in cap. corripitur 24. q. 3.* ideoque ad eam deveniri non debet, nisi postquam alia media, ac leviores pœnæ, & censuræ frustra sint adhibita juxta monitum Concil. Trid. *sess. 25. de refor. cap. 3.* & modò etiam aliqua spes fit rei emendandi, vel saltem promovendi bonum publicum, qui finis esse debet hujus pœnæ medicinalis, alioquin ab ea abstinendum erit.

8 Item secundò dividitur excommunicatio (idem est de aliis censuris) in eam quæ fertur à jure, & in eam, quæ fertur ab homine. Excommunicatio lata à jure dicitur quando aliquid per legem, canonem, constitutionem, seu Statutum sub pœna excommunicationis prohibetur, vel præcipitur. Excommunicatio lata ab homine est, quæ per Judicis sententiam infligitur: Inter has autem hoc est discrimen, quod sententia excommunicationis à jure lata perpetuò duret, etiam post mortem ferentis, sicut, & ipsa lex, quando contraria lege, vel consuetudine non revocatur. Excommunicatio verò ab homine lata extinguitur morte, aut depositione ferentis, ita ut eo mortuo, non possit deinceps incurri, quamvis qui eam vivente latore incurrit ea ligatus maneat, donec absolvatur: Unde si quis à Judice excommunicatus sit sub conditione -- *si intra mensem non restituerit*, & Judex ante mensem elapsus moriatur, non incurrit excommunicationem, Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 39. n. 9.

9 Item tertio dividitur excommunicatio in eam quæ ipso facto incurritur, sive criminis admissione, sive sententia Judicis: & vocatur excommunicatio latæ sententiæ, ut si dicatur -- *qui hoc fecerit sit excommunicatus, sit anathema*: aut -- *subjacet excommunicationi*: aut *excommunicationis mucrone percutimus*: vel -- *excommunicationis sententia decernimus subjacere, vel vinculo excommunicationis innodamus*: aut -- *extra Ecclesiam ejicimus*: aut

præ-

præcipimus sub pœna excommunicationis latae sententiæ, ipso facto, mox, statim incurrendæ: aut -- excommunicetur, communione privetur ipso jure, ipso facto: aut excommunicationem incurrat: aut -- noveris te subjacere excommunicationi: vel -- decernimus te subjacere excommunicationi: aut -- noveris te anathemate percussum &c. de quibus, & aliis clausulis sententiam excommunicationis late sententię importantibus habes apud Sebast. Medic. tom. 3. in som. peccat. cap. qu. 42. Graff. dec. aur. part. 1. lib. 4. cap. 2. n. 5. & 6. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 11. à n. 6. ad 11. & eam quæ non ipso facto incurritur, ante sententiam Judicis, sed per hunc infligi debet, & dicitur ferendæ sententiæ, ut si dicatur absolutè -- qui hoc fecerit excommunicetur: aut -- excommunicationis mucrone feriatur: vel -- prohibemus sub pœna excommunicationis: aut -- excommunicationem incurret: aut -- prohibemus sub anathematis interminatione: vel -- sub obtestatione Divini judicii: aut -- indignationem Dei, & Apostolorum Petri, & Pauli, & nostram incurrat: DD. mox citati: hæc enim ultima clausula includit pœnam arbitrariam, Cherubin. in sum. Bullar. ad constitut. 30. Leon. X. Schol. 2.

II Quamquam ad ferendam excommunicationem non requiratur certa verborum forma, sed satis sit talis, per quam de præsentis mens excommunicare volentis congruè exprimitur, & nil referat sive dicatur -- excommunico te à communione fidelium, sive privo, segrege, separo te, dummodo excommunicatio externis signis voce, vel scripto sufficienter sit expressa: nihilominus sententia excommunicationis majoris lata per Judicem, debet ferri in scriptis, & exprimi causa propter quam feratur, ex præscripto Canonis in C. cum medicinalis, de senten. excommunicat. in 6. aliàs lator procedens ad excommunicationem contra formam ibidem traditam, præter suspensionem à divinis, & ab ingressu Ecclesiæ (quam incurreret per mensem) debet condemnari ad expensas, & ad omne interesse partis, & etiam aliis pœnis arbitrariis Superiori suo puniri, ut habetur expressè in d. C. 1. de sent. excom. in 6. Pirhing. loco supra

Monacelli Form. Pars III.

citato nu. 12. vers. notandum tertio glos. in c. Sacro tit. eod.

Item quartò dividitur excommunicatio in eam quæ reservatur ferenti, & eam quæ nulli reservata reperitur. Excommunicationes, quæ hodie reservantur Summo Pontifici, præter casus contentos in Bulla Cænæ, sunt sequentes.

Contra omnes §. II.

Percutientes Clericum, vel Monachum c. si quis suadente 17. quæst. 4.

Perseverantes per annum in excommunicatione lata à Delegato Papæ c. quærenti de offic. deleg.

Falsarios literarum Apostolicarum c. ad falsariorum de crim. fals.

Habentes literas Apostolicas falsas, & illas non destruentes c. dura eod. tit.

Incendarios à Judice excommunicatos, & denunciatos c. tua nos de sent. excommun.

Sacrilegios effractores Ecclesiarum c. conquesti eod. tit.

Communicantes in crimine cum excommunicatis à Papa c. nuper eod. tit.

Eligentes potentiam insignem in Senatorem Romanum can. fundamenta de elect. in 6.

Vexantes eos, qui censuram in aliquos tulerunt c. quicumque de sent. excom. in 6.

Absolutos ab excommunicatione sub conditione, & non implentes c. eos qui ibidem.

Offendentes Cardinales can. felicitis de pœn.

Exigentes tributa à personis Ecclesiasticis c. Clericis de immunit. in 6.

Violantes Interdictum modis prohibitis in Clementina Gravis de senten. excommun.

Falsificantes monetam Regis Galliæ Extravag. Joann. XXII. Prodiens de crimin. fals.

Exenterantes corpora defunctorum extravag. 2. de sepult.

Violantes Interdictum Sedis Apostolicæ extravag. Et si de pœn.

Conspirantes in personam Romani Pontificis ibid.

Dantes, & recipientes ob ingressum

A 3 Reli-